

Teismelised juhendajatena interneti kasutamisoskuste kujundamisel vanemaealiste sihtgrupis

Tiina Tambaum
23.03.23

Tiina
Tambaum

TLÜ Eesti
demograafia keskus
haridusgerontoloog

Uurimishuvid: vanemaealiste õppimine, põlvkondade vaheline koostöö, vanemate meeste sotsiaalne kaasatus, diskrimineerimine vanuse alusel

2016

<https://www.tlu.ee/sites/default/files/instituudid/%C3%9CTI/EDK/PDF%20failid/SHARE-kogumik-12.09.pdf>

2019

www.tlu.ee/public/pilkhaluulealaleiteinspdf
www.tlu.ee/koolitused/telefoniselts

[MEIST](#) / [SISSEASTUMINE](#) / [ÕPINGUD](#) / [TEADUS](#) / [ETTEVÕTLUS](#) / [KOOLITUS](#) / [MEEDIAVÄRAB](#)

VANAEMA TELEFONI OTSAS

Kuidas pidada rõõmu ja rahuldust pakkuvaid telefonivestlusi vanemas eas lähedaste ja tuttavatega?

Metoodika
veebikursus
Registreerimine
kuni 15.02.2023.

KOOLITUSE KOOD
AYC0337/1

MINIMAALNE OSALEJATE
ARV
1

KOOLITUSE HIND
65 eurot (osaleja,
hinnale ei lisandu
km)

KOOLITUSE LÕPETAMISEL
VALJASTATAV DOKUMENT
TLÜ tunnistus

Telefoniseltsi metoodika

Avatud akadeemia

Telefoniselts on regulaarsete telefonikõnede tegemine eesmärgiga pakkuda kõne saajale turvatunnet, kuuluvustunnet, toetada enesehinnangut ja vähendada üksildustunnet.

01.02.2023 - 28.02.2023 Moodie õpikeskkond

Üksildus mõjutab kõiki vanuserühmi, kuid vanemate inimestel on keskealistega võrreldes üksilduserisk suurem. Halvenenud tervis, ebasoodsad majandusolud ja üksi elamine on tegurid, mis suurendavad üksilduse ohtu. Telefoniselts aitab parandada telefoniseltsi saaja subjektiivset tervist ja see on ka üks

Tutvu õppekavaga

Registreeri osalejaks

TALLINNA ÜLIKOOOL

Haapsalu kolledž

Haapsalu kolledž avab 2023. aastal vastuvõtu
uuele magistriõppe kavale „Kogukonnatöö vananevas ühiskonnas“

Vahetame probleemipõhise lähenemise vananeva ühiskonna väljakutsetele vastamiseks
ressursipõhiseks lähenemiseks vananeva ühiskonna **võimaluste** kasutamisel.

<https://www.tlu.ee/haapsalu/kogukonnatoo-vananevas-uhiskonnas>

Vananemine algajatele

Public group · 2.0K members

+ Invite

Discussion Media Files People Videos

Search ...

Write something...

Reel

Photo/video

Poll

Featured ⓘ

Add

About

Grupp on loodud tähelepanu osutamiseks vanuselisele diskrimineerimisele. Ootame jagama tähelepanekuid ja mõtteid ealise tõrjumise ja vanuse alus... [See more](#)

Public

Anyone can see who's in the group and what they post.

Visible

Vabatahtlik
SELTSILINE

Tutvustus

Inspiratsioonikonverents

Koostööpartnerid

Kontaktid

Sündmused

Meie lood

Võta ühendust!

f Rus

Vabatahtlikud seltsilised

Eesti Külaliikumine Kodukant viib perioodil 31.08.2021 kuni 31.10.2023 ellu Sotsiaalministeeriumi poolt tellitud hanget „Vabatahtlike kaasamise koostöömudeli rakendamine hoolekandesüsteemis“ – vabatahtlike seltsiliste projekti.

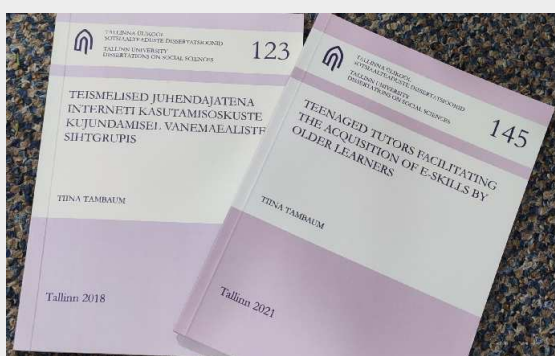
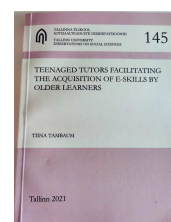
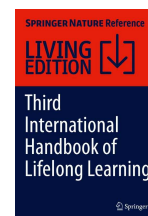
Tegevuse eesmärgiks on vabatahtlike abiga toetada eakaid ja täisealisi erivajadustega inimesi, kes vajavad igapäevase eluga toimetulekul kõrvalabi, tuge või seltsi.

Laiemaks eesmärgiks on vabatahtliku tegevuse toetamine ja kaasamine hoolekande valdkonda. Projekti tegevused on suunatud abivajajatele:

Third International Handbook of Lifelong Learning
(Springer 2022)

Intergenerational Learning in Action

Tambaum, T. (2021). **Teenaged tutors facilitating the acquisition of e-skills by older learners**. Tallinna Ülikool. Doctoral Theses
145.www.etera.ee/zoom/145154/view

Tambaum, T. & Normak, P. (2014). Young Tutors Facilitating the Acquisition of Basic E-skills by Older Learners: **The Problem of Selecting the Learning Topics**. *International Journal of Education and Ageing*, 3(3), 191–210.

Tambaum, T. (2017). **Teenaged Internet tutors' use of scaffolding with older learners**. *Journal of Adult and Continuing Education*, 23(1), 97–118.

Tambaum, T. & Normak, P. (2018). **Teenaged Internet tutors' level of interactivity by sharing tacit and explicit knowledge with older learners**. *European Journal for Research on the Education and Learning of Adults*, 9(2), 229–248.

Tambaum, T. (2019) **Focussing on tutoring skills instead of learners' disadvantages in teenaged tutors' training for intergenerational learning programmes**. *European Journal for Research on the Education and Learning of Adults*, 10(3), 261–274.

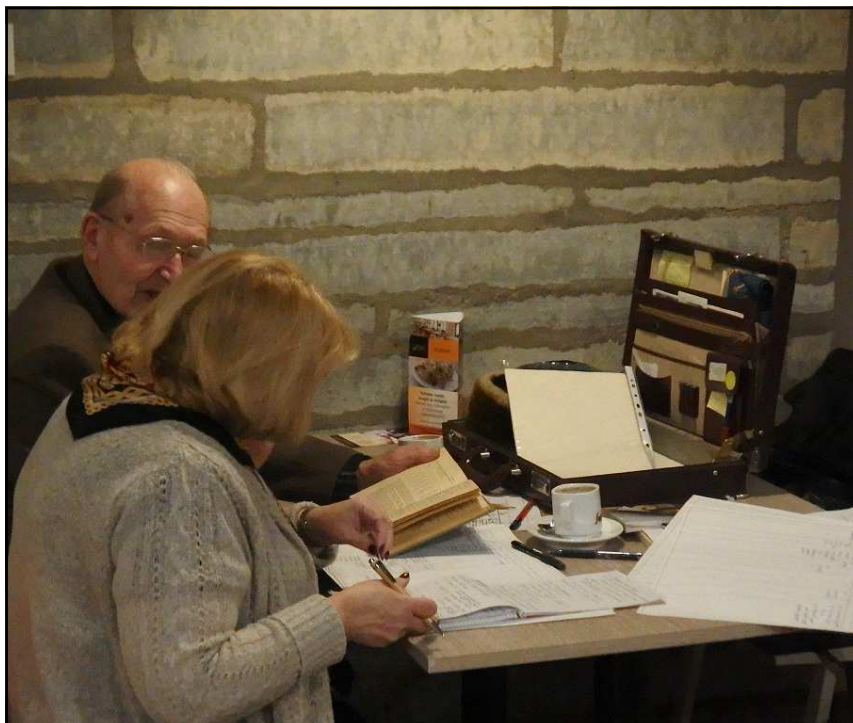
Tambaum, T. (in press) **A theoretical model for replacing imitation in intergenerational e-skills tutoring**. *Journal of Intergenerational Relationships*.

füüsiline tervis ↔ vaimne tervis

füüsiline tervis ↔ vaimne tervis

↙ ↘

sotsiaalne tervis

Digioskused

Digipädevus: info haldamise, digikeskkondades suhtlemise, sisuloome, turvalise tegutsemise, probleemilahendusoskus (põhikooli riiklik õppekava)

Digioskus on üldoskus

PÕHIKOOL	ELUKESTEV ÕPE
	emakeeleoskus
	võõrkeelteoskus
kultuuri- ja väärtuspädevus	kultuuriteadlikkus ja -pädevus
sotsiaalne ja kodanikupädevus	sotsiaalne ja kodanikupädevus
õpipädevus	õppimisoskus
matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus;	matemaatikapädevus ja teadmised teaduse ja tehnoloogia alustest
ettevõtlikkuspädevus	algatusvõime ja ettevõtlikkus
digipädevus	digitaalpädevus
enesemääratluspädevus	
suhtluspädevus	
Põhikooli riiklik õppekava (2011). RT I, 14.01.2011, 2. https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020	Euroopa Parlament (2006). Nõukogu soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes. COM/2018/024 final - 2018/08 (NLE) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1572259048202&uri=CELEX:52018DC0024

Üldoskus

üldoskused (ülekantavad pädevused, võtmepädevused) on – vastandatuna erialastele või konkreetse töövaldkonnaga seotud pädevustele –

selliste teadmiste, oskuste ja hoiakute kombinatsioonid,

mida vajavad kõik inimesed, et tagada elu- või tegevusvaldkonnast sõltumata edukas hakkamasaamine, eneseteostus ja areng, kodanikuaktiivsus, sotsiaalne kaasatus ning tööhõive.

Euroopa Parlament (2006). Nõukogu soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes. COM/2018/024 final - 2018/08 (NLE) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1572259048202&uri=CELEX:52018DC0024>

E-teenuste kasutamine 2003–2015

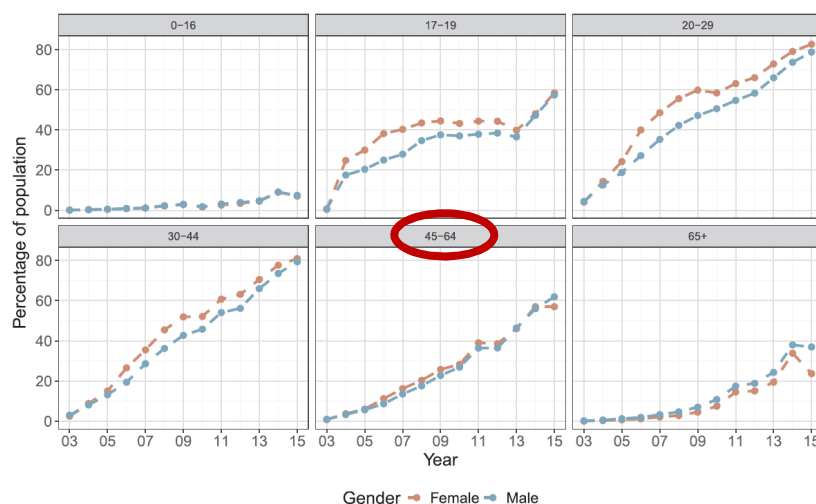

Fig. 5. Adoption rate of e-services by age groups and gender (as % of the population of given aged males or females).

Solvak, M., Unt, T., Rozgonjuk, D., Võrk, A., Veskimäe, M., & Vassil, K. (2019). E-governance diffusion: Population level e-service adoption rates and usage patterns. *Telematics and Informatics*, 36, 39–54. <https://doi-org.ezproxy.tlu.ee/10.1016/j.tele.2018.11.005>

Interneti kasutamine 2022

IT32: 16-74-aastased arvuti- ja internetikasutajad | Näitaja, Isikute rühm, Arvuti/interneti kasutamine ning Vaatlusperiood

		Interneti kasutamine
		2022
Osatähtsus vastavas isikute rühmas, %	16-24-aastased	98,9
	25-34-aastased	98,4
	35-44-aastased	98,9
	45-54-aastased	97,0
	55-64-aastased	85,3
	65-74-aastased	68,5

55–64 vanuserühmas ei kasuta **15%** (iga kuues-seitsmes inimene)

65–74 vanuserühmas ei kasuta **30%** (iga kolmas inimene)

https://andmed.stat.ee/et/stat/majandus__infotehnoloogia__infotehnoloogia-leibkonnas/IT32/table/tableViewLayout2

Vanemate
inimeste
puudulikud
digioskused

Euroopas **30%** pensioneerunud mittetöötavatest inimestest on vähemalt algtasemel digioskused (vrdl 82% inimestest vanuses 16–24)

Digital Economy and Society Index Report (2020),

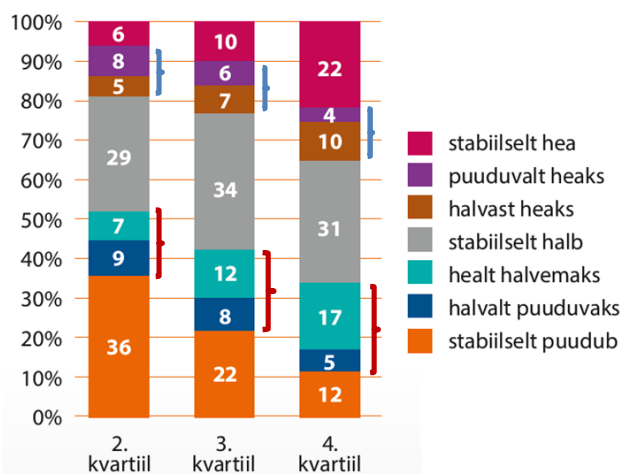
Tegemist ei ole ajutise probleemiga (van Dijk & van Deursen, 2014)

„Hall digilõhe“ (Morris, Goodman and Brading, 2007) viib sotsiaalse ilmajäetuseni (Myck, Najsztub & Oczkowska).

Peamine põhjus on **oskuste puudumine** (Tambaum, 2016; Digital Economy and Society Index Report 2020)

SHARE: Enesehinnangulise arvutioskuse muutus kahe laine vahel (2013–2015)

vanuserühmas, kes oli 2015. aastal 55–64, hariduskvartiilide kaupa, %

Tambaum, 2019

1. kv = 0–8 a

2. kv = 9–11 a

3. kv = 12–13 a 4. kv >13 a

65.B

Seenioritöö tegijate uuring 2021

Kvantitatiivne veebipõhine uuring (LimeSurvey)

Eesmärk: kaardistada **praktikute kogemus, hoiakud ja teadmised**

Esimene üleriigiline uuring tervena vananemise valdkonna võimalikult kõikide tegijate seas, päevakeskustes, raamatukogudes, rahvamajades, külamajades, koolituskeskustes, huviklubides, vallamajades, hooldekodudes, vabatahtlike võrgustikes, koolides, kirikutes või mujal.

Vastamise aeg 20-30 minutit

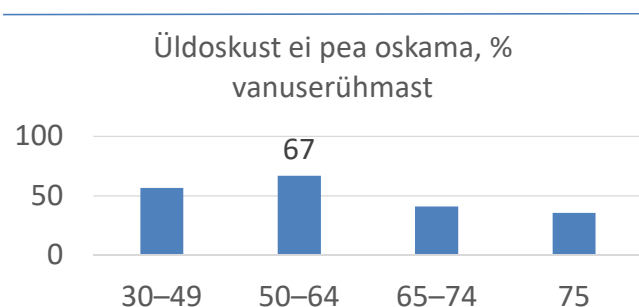
Vastajaid **425**

Uuring on osa Sotsiaalministeeriumi strateegilise partnerluse projektist "Vanemaealiste huvikaitse võimekuse arendamine", mida juhib MTÜ Kuldne Liiga

Väide: Digioskus ei ole nagu lugemisoskus, mida iga kodanik peab oskama, seetõttu pole enamusel vanematel inimesel vaja õppida **digioskusi**.

55% nõus või pigem nõus

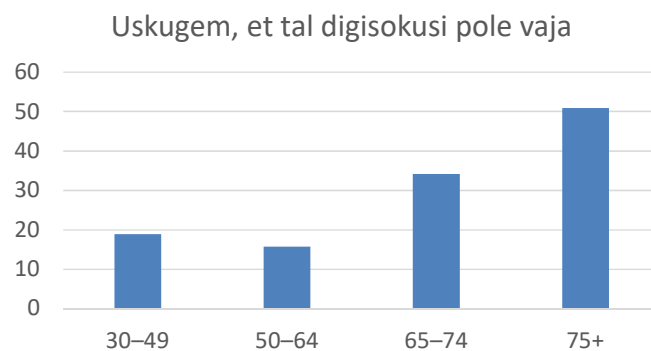
Vanuserühmas **50–64** ei pea digioskust üldoskuseks 67%. Erinevus eriti suur just võrreldes 65+ vanuses inimestega (erinevus enam kui 25 pp).

Seenioritöötajate uuring 2021 (Tambaum, 2022)

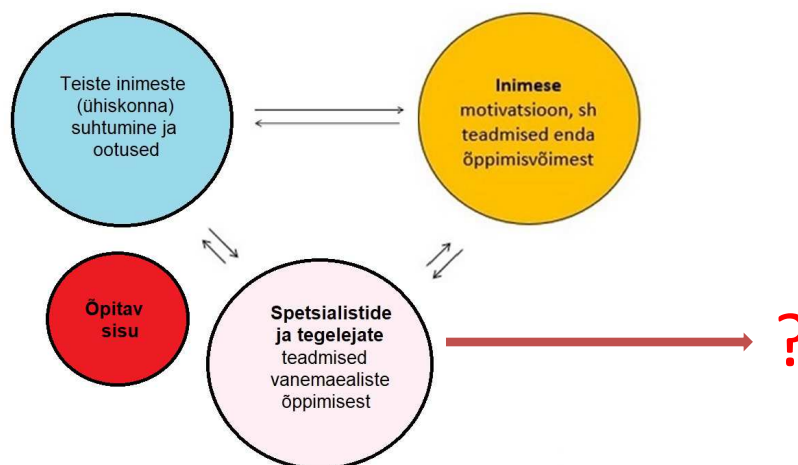
Väide: Kui vanem inimene ütleb, et **ei taha digioskusi** õppima hakata, sest tal pole seda vaja, siis peame teda uskuma

Nõus **26%** (st ei näe ennast võimestajatena)

Seenioritöötajate uuring 2021 (Tambaum, 2022)

Õppimise mõjutajad

Kahtlemine oma (õppimis)võimetes (Czaja et al., 2006)

Vale
õpetamise
tagajärjed

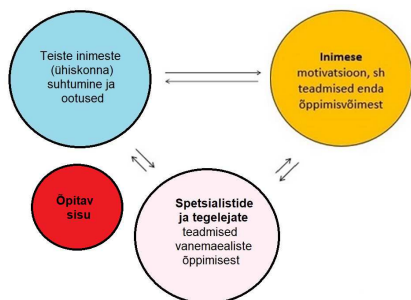
Sisemise motivatsiooni langus (väline nagunii
üldjuhul madal)

enesediskrimineerimine:
ettekäänded, miks edaspidi loobuda
õppimast

„E-riik on see üks asi, mida Eesti teeb paremini kui teised“

Kas on?

E-hääletamine on käimas!

E-hääletamine algas 21. veebruaril kell 9.00 ja lõpeb 27. veebruaril kell 18.00.

E-hääletamise lõpuni on jäänud

01

04

37

päeva tundi minutit

26 veebruar 13.00 oli e-hääletanud 169557

Riigikogu valimised 2019

Valimisjaoskonnad

Kandidaadid

Hääletamisest osavõtu statistika

Hääletamis- ja valimistulemus

Valitud Riigikogu liikmed

Detailne hääletamistulemus

Uudised

Riigikogu valimistel on eelhääletanud 21,5% valijatest 25.02.2019

Nelja päevaga on Riigikogu valimistel antud 128 266 häälet 24.02.2019

Kolme päevaga on Riigikogu valimistel antud 96 525 häälet 23.02.2019

Kahe päevaga on Riigikogu valimistel antud 68 227 häälet 22.02.2019

Ühtuse seisuga on Riigikogu valimistel antud 32 351 häälet 21.02.2019

Lae alla valijarakendus Windowsile

Paigaldusjuhis

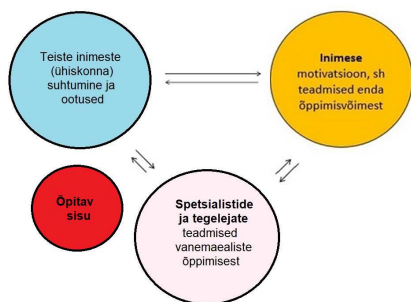
E-hääletada saab arvutiga, nutiseadme abil e-hääletada pole võimalik. Kõikide valijarakenduste allalaadimine.

Nutiseadmega saab e-häälet kontrollida.

Riigikogu valimised - 3. märts 2019

„E-riik on see üks asi, mida Eesti teeb paremini kui teised“

Kas on?

Valimised

Juurdepaasetavus Sisukaart

Riigikogu valimised 2023 Valimiste arhiiv E-hääletamine Valimiste meelepea Uudised Korraldajad

E-hääletamiseks laadi alla valijarakendus Windows'ile

↓ Allalaadimine

Paigaldusjuhis

Usaldusvärsuse kontrollimine

E-hääletamine on käimas

E-hääletamine algas 27. veebruar kell 9.00 ja lõpeb 4. märtsil kell 20.00.

E-hääletamise lõpuni on jäänud

05

00

51

Osavõtu põhinäitajad

Andmed seisuga 27. veebruar 19:05

6.5%

Hääletamisest osavõtt

62 882

14 362

48 520

965 622

hääletanud kokku

pabersedeliga hääletanud

e-hääletanute arv

valijate arv

Eel- ja e-hääletamine kestab 4. märtsini

Uudised

Värske valijate nimekirja info jõudis e-hääletamise süsteemi viibega 27.02.2023

Juhendajad tegid õppija eest neid tegevusi,
mida ta on juba õppinud
või mida ta kindlasti oskab (nt selleks, et jõuda kiiremini edasi)
või mida ta ei oska, aga peaks ära õppima

Mitte ükski noor juhendaja ei olnud mitte kunagi liiga kiire ega kärsitu, kui õppija tegeles klaviatuuril teksti trükkimisega (nt sisestas veebiaadressi või otsisõna)

Õige oleks:

Juhendaja tegu
Õppija reaktsioon
Juhendaja tegu
Õppija reaktsioon
Juhendaja tegu
Õppija reaktsioon

Näide toestamise tehnika intuiitivsest kasutamisest, mis aga see ei täida oma eesmärki, sest see tehakse kiiresti.

Kahe sekundi jooksul teeb juhendaja kommunikatsioonis kolm pööret (annab vihje, ergutab ja tuletab meelde):

J: Aga proovige vajutada mitte selle rullikuga, (näitab) vaid selle näpuga siin kõrval.

Õ: (vajutab). J: Jaa. Nii.

J: Nüüd kustutage.

J: Mäletate kuidas kustutada?

J: See (näitab klaviatuuril)

(00:24 min)

aitamine enne, kui inimene küsib abi
vs
aitamine siis, kui inimene on küsinud abi.

Juhend pigem rikub juhendamisprotsessi

10101001010101011 101010100001010100100101110100101
01001010110100000110100101001010110100010101001010

Näide. Juhend rikub õppijakesksuse ja interaktiivsuse

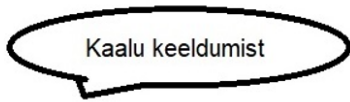
J: Vaatame (ajab raamatust järge) Ma pidin sulle täna muidu õpetama seda netit. Siis ma pidin sulle õpetama, kuidas selle valge kastiga (näitab) et kui sa siin midagi kirjutad, kuidas siit midagi saada. Ja siis pidin õpetama, kus internetis mis on. Kas ma olen seda nüüd teind või?
Õ: Kuule ma arvan et no mingi ... Ma ütleks et peas mul nüüd küll ei ole. Aga nüüd ma selle abil saan kirjutada. Või saan... /.../

J: Ei noh. Mingi, väikse ülevaate ju sai?

Õ: Ikka. Kindlasti sai väikse, väikse sai.

	Juhendajal on aega ette valmistada	Juhendajal ei ole aega ette valmistada
Juhendaja on ise rakenduse kasutaja	Risk liialdada mitteinteraktiivsete tehnikatega Lubab olla õppijal aktiivne (kaudne toestamine)	Risk liialdada ettenäitamisega
Juhendaja ei ole ise rakenduse kasutaja	Risk liialdada mitteinteraktiivsete tehnikatega Pigem ei luba olla õppijal aktiivne (otsene juhendamine)	Koosõppimine, mitte juhendamine ja õppimine

	Juhendajal on aega ette valmistada	Juhendajal ei ole aega ette valmistada
Juhendaja on ise rakenduse kasutaja	Risk liialdada mitteinteraktiivsete tehnikatega Lubab olla õppijal aktiivne (kaudne toestamine)	Risk liialdada ettenäitamisega
Juhendaja ei ole ise rakenduse kasutaja	Risk liialdada mitteinteraktiivsete tehnikatega Pigem ei luba olla õppijal aktiivne (otsene juhendamine)	Koosõppimine, mitte juhendamine ja õppimine

Kas didiaktika arvestab tõsiasjaga, et

Uue materjali käsitlemisel võetakse eelduseks õppija senised teadmised ja oskused

koolis

vanematele
inimesetel
digioskusi
õpetades

Õpetamine on midagi muud kui ettenäitamine

Uue materjali õppimine ei toimu siis, kui on vaja kustutada tulekahju, st reaalse (kiire) probleemi lahendamisega üheaegselt

Õppija vajab tuge, mis on pidevalt kättesaadav, mida ta saab kasutada, kui tekib küsimus ja/või probleem.

Uut materjali korratakse mitmeid kordi, erineval viisil, ühekordsed aktsioonid ei tööta

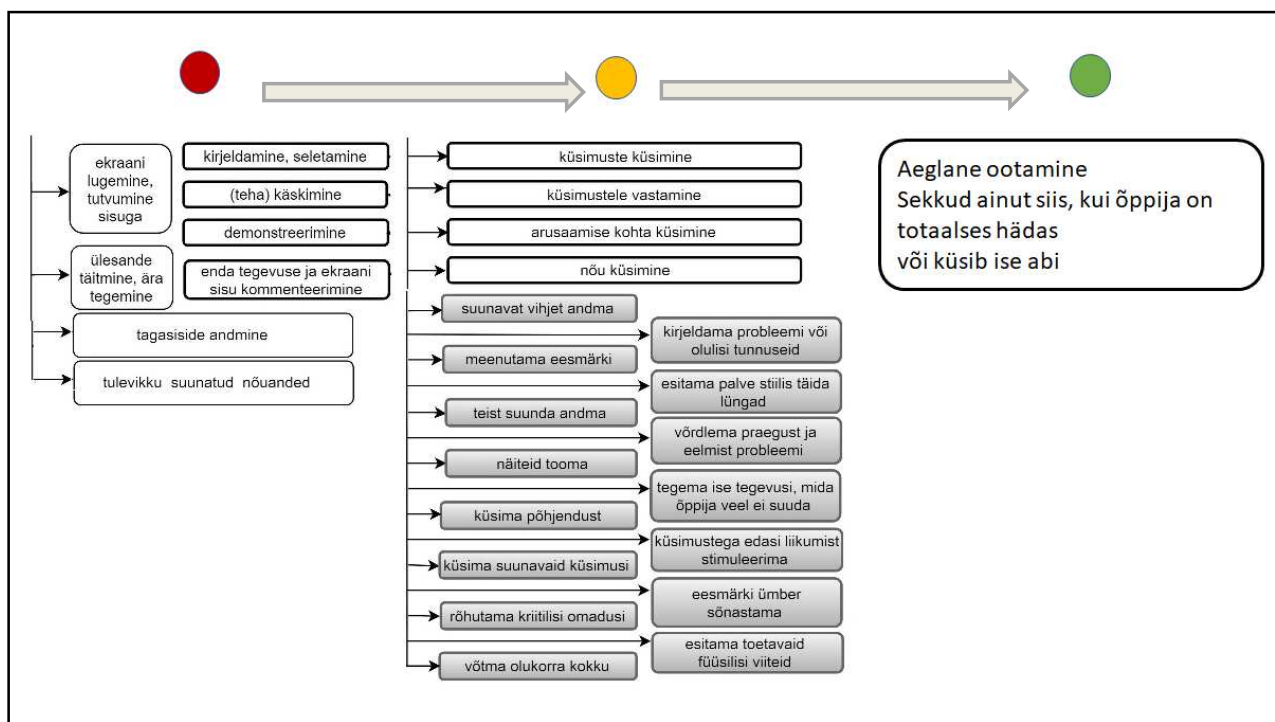

Tambaum, T. (2018). Teismelised juhendajatena interneti kasutamiskuste kujundamisel vanemaealiste sihtgrupis, No 123. Tallinn: Tallinna Ülikooli sotsiaalteaduste dissertatsioonid.

Juhendamise põhimõtted:

- Kasuta interaktiivseid juhendamistehnikaid, sh toestamist
- Oota aeglaselt
- Igale reaktsioonile peaks tulema vastus
- Ära kasuta ettekirjutatud õppeprogrammi

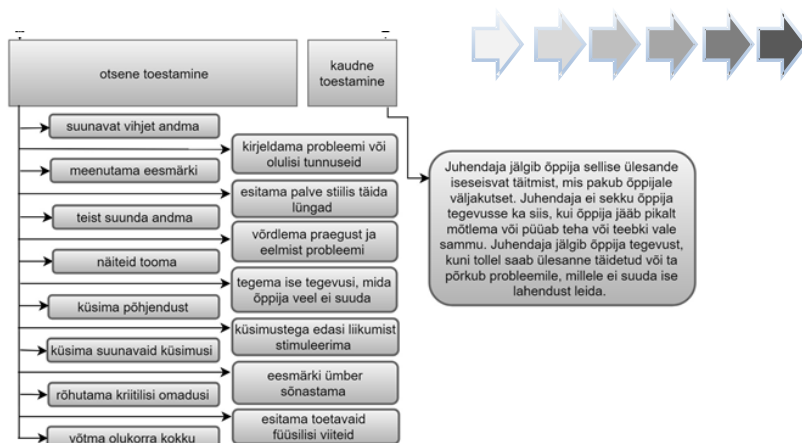
Toestamise
iseloomulik
tunnus

Otsese instrueerimise osakaalu **järk-järguline vähenemine** ning ideaalis selle kadumine õppimisprotsessi lõpuks (fading)

(e.g. Wood, et al., 1976, Masters, 2008, Goldman, 2009)

Põhiküsimus: kuidas **hoiduda õpetamisest**.

Toestamise tehnikad ja võtted:

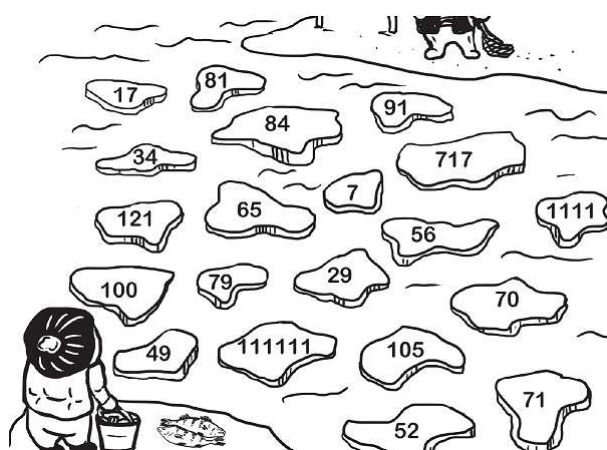

Vanemaealiste õppe korraldamise põhimõtted

Paindlikkus
Mitmekesisus
Kasulikkus
Tänapäevasus
Võitluslikkus
Aktiivsus ja autonoomia
Turvalisus
Edutunne
Jätkusuutlikkus
Mugavus
Kvaliteet

Tambaum, T. (2019) Focussing on tutoring skills instead of learners' disadvantages in teenaged tutors' training for intergenerational learning programmes. *European Journal for Research on the Education and Learning of Adults*, 10(3), 261–274.

Mentori peamine tegevus

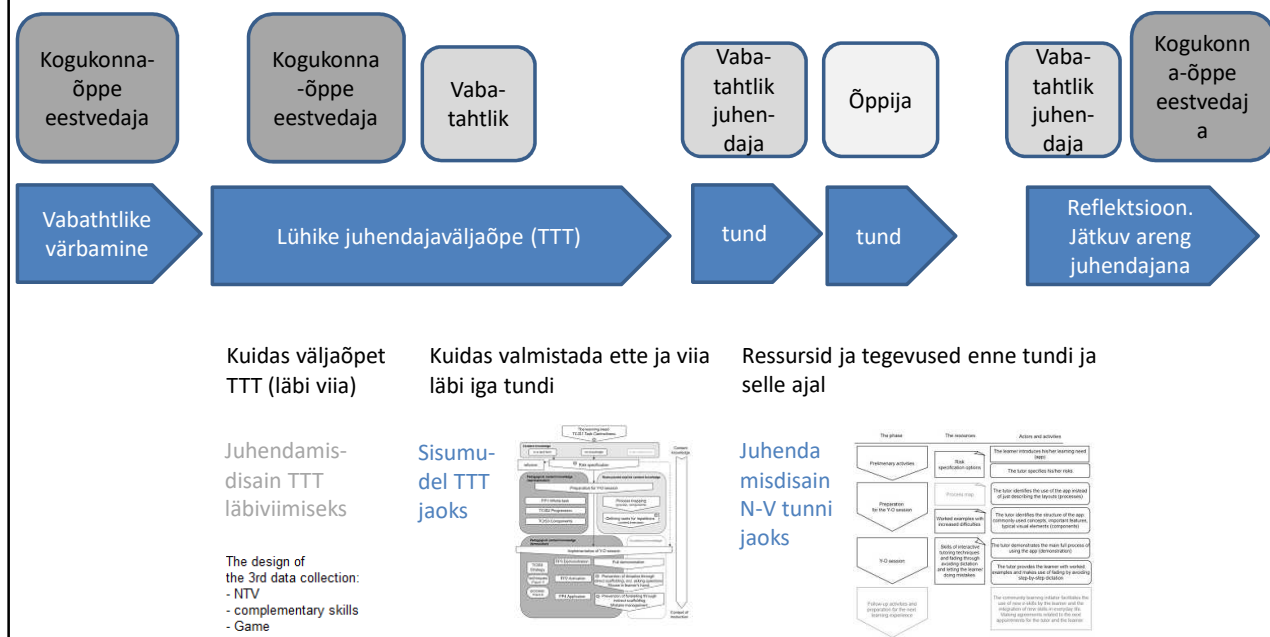

Esitada pidevalt väikseid väljakutseid

See on kivikeste panek, kuhu peale astudes saab ületada mudase väljaku.

Malderez, A. & Bodóczy, C. (2004). *Mentor courses : a resource book for trainer-trainers*. Cambridge University Press, p. 4, Figure 1.

Mudel kogukonnaõppe korraldamiseks

Toeta kaasteeliste tervena vananemist

Kas Sa nõustud nende väidetega?

Vanematele inimestele tuleb välja pakkuda **ainult** selliseid tegevusi, mida nad **ise on tahtnud**.

Pole eriti oluline, et inimene, kes vanematele inimestele tegevust läbi viib, teeks seda kõrgel **professionaalsel tasemel**, olulisem on tagada, et tegevus käib.

Vanemaealistele ei peaks korraldama vestlusõhtuid **valusatel teemadel** nagu probleemid lähedastega läbisaamisel, vanuseline diskrimineerimine, surm ja selleks valmistumine.

See, et pakutavatest tegevustest enamus on seotud kultuuri ja käsitööga, **ei ole probleem**, kui osavõtjad on rahul.

Nõus / pigem nõus

Vanematele inimestele kogukonnas tuleb välja pakkuda **ainult** selliseid tegevusi, mida nad **ise on tahtnud**. 63%

Pole eriti oluline, et inimene, kes vanematele inimestele tegevust läbi viib, teeks seda kõrgel **professionaalsel tasemel**, olulisem on tagada, et tegevus käib. 53%

Vanemaealistele ei peaks korraldama vestlusõhtuid **valusatel teemadel** nagu probleemid lähedastega läbisaamisel, vanuseline diskrimineerimine, surm ja selleks valmistumine. 23%

See, et kogukonnakeskuses pakutavatest tegevustest enamus on seotud **muusika, tantsu, käsitöö ja kunstidega**, **ei ole probleem**, kui rühmad on täis ja osavõtjad on rahul. 71%